

**Архітектура
мусульманських
країн**

1. Зародження мусульманської архітектури

Архітектура ісламу в своїй основі склалася в VII-IX ст. в період так званої пасіонарної арабської агресії. містобудування та архітектура були спрямовані в своїй основі на розвиток благоустрою міст.

Планування міст, як правило, було нерегулярним. У плутанині вузьких провулків та тупикових вулиць важко було визначити якусь систему.





Кліматичні особливості посушливої зони обумовлюють будівництво міст, відгороджених від піщаних та пилових буревіїв. Захист кожного житлового будинку або ж громадської споруди досягається групуванням приміщень навколо замкненого двора. Тому в ісламських містах відсутні площі як самостійні форми в планувальній структурі міста. Їх роль виконували відкриті простори

2. Основні типи мусульманських споруд

Мечеть— місце для молитви і богослужіння, молитовний дім у мусульман, прихильників ісламського віровчення. Перша мечеть була побудована в Медині відразу після хіджри пророка. Тоді це був великий двір, обнесений стіною.



Поряд з колонними мечетями споруджувалися будівлі з центральним куполом. Зовнішність мечетей багато в чому залежала від будівельних матеріалів, які перебували в розпорядженні будівельників

• Важливим елементом є мінарет. Мінарет соборної мечеті домінував над кожним мусульманським містом, створюючи особливий силует забудови. Зазвичай один з мінаретів виділявся своїми розмірами і красою.





Ханака— споруда для постійного проживання убогих мусульманських монахів, яка включалася до комплексу мечетей з центральним парадним залом для молитов і піклувань.

Зазвичай ханака є прямокутною спорудою з внутрішнім двором чи великою купольною залом, що має назву зікрхана. У ханаци обов'язково розташовувалась мечеть, також у ханаци міг розташовуватись мавзолей засновника, іншої духовної особи чи правителя.



Медресе — мусульманські релігійні навчальні заклади.

- Медресе відкривалися зазвичай при великих мечетях. У них готували служителів культу а також вчителів початкових мусульманських шкіл. Медресе являє собою 1—2-поверхову споруду з прямокутним подвір'ям, келіями, мечеттю та аудиторіями.



Існують регіональні відмінності в архітектурі медресе — у Середній Азії мечеть і аудиторії розташовані в корпусі будівлі, по обидва боки від portalу, у Сирії та Єгипті вони займають обернені до подвір'я лоджії. У Малій Азії подвір'я медресе зазвичай покривається масивним куполом.

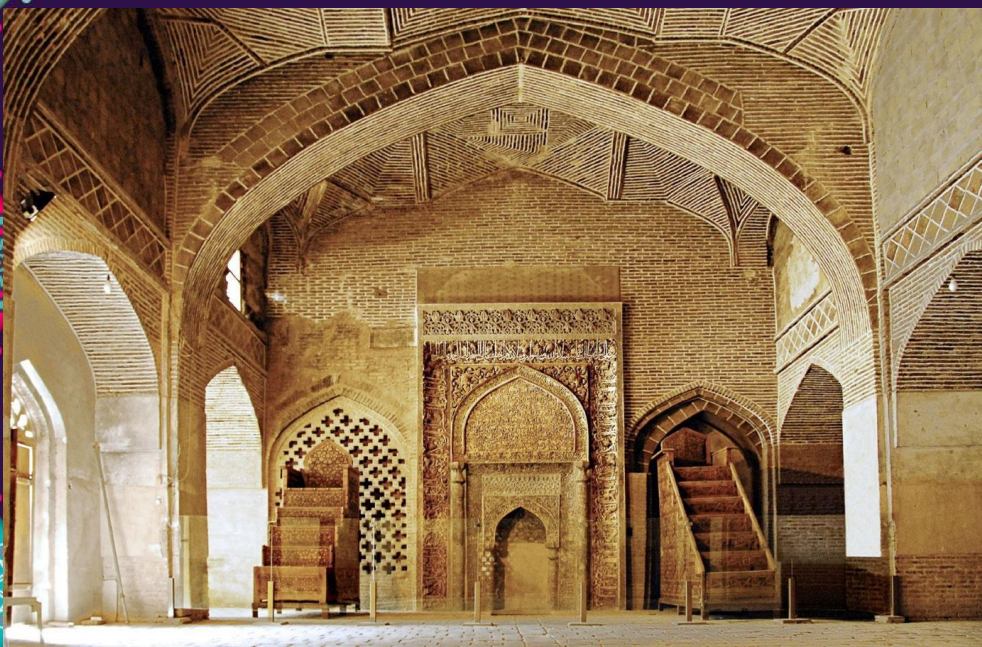


Медресе оздоблюється різьбленням на камені, дереві й теракоті та полив'яними плитками. У комплекс медресе крім мечеті, класів і житла, входили бібліотека, трапезні, дворики з фонтанами. Архітектурі та декоративному оформленню медресе приділялася особлива увага, і до наших днів збереглися чудові зразки центрів освіти.



3. Оформлення ісламських споруд

- Арки різних видів - підковоподібні, «зламані», з використанням колон і «сталактитів» - улюблений прийом декорування культових будівель ісламу.



Арки використовуються для оформлення між колонами молитовного залу, для декорування вікон .

Як для архітектури ісламських країн крайнього заходу, так і для Середньої Азії характерна вишукана різьблення по стукоту - різновиді алебастру. Майстер наносить тонким різцем малюнок по шару алебастру, а потім починає забирати зайвий матеріал, створюючи химерний об'ємний малюнок, куди в загальний фон переплетень можна внести картуші з цитатами з Корану або з вигадливим квітковим візерунком.



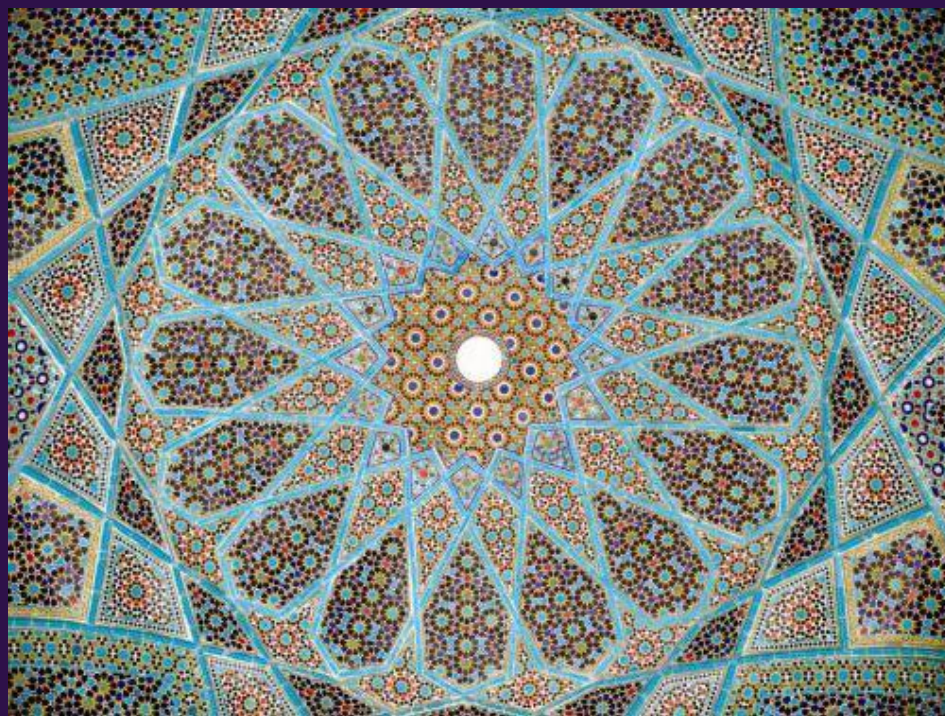
Важливу роль в архітектурі мусульманського Сходу грав орнамент. До певної міри орнамент компенсував ісламську заборону на зображення живих істот, але в той же час він був важливим засобом вираження художнього змісту



Спочатку в арабському орнаменті переважали рослинні елементи, що є запозиченням з класичної архітектурної традиції. Згодом поширення набув лінійно-геометричний орнамент, побудований на складному сполученні багатокутників і багатокутних зірок. Таким чином, з'явився новий тип орнаментальної композиції - **арабеска**, що дозволила прикрашати як культові, так і світські споруди



Зодчі Близького Сходу в розробці арабески досягли найвищої майстерності. Сила-силенна композицій, яке можна виявити як на зовнішніх стінах, так і всередині мусульманських споруд свідчить про те, що при створенні чергового арабескового орнаменту майстер керувався логічно-суворим і математично вивіреним візерунком і польотом своєї фантазії, які в рамках дозволеного ісламом аж ніяк не здаються обмеженими .



4. Будівельні матеріали

Основним будівельним матеріалом арабів були обпалена цегла, камінь, піщаник, мармур. Як декоративні матеріали широко застосовувались алебастр, фігурна цегла, полив'яні кахлі, скляна та мармурова мозаїка та ін. Інтер'єри культових арабо-мусульманських будівель прикрашалися й стінним розписом, у якому декоративні мотиви геометричного та рослинного характеру поєднувались із каліграфічно написаними цитатами Корану.

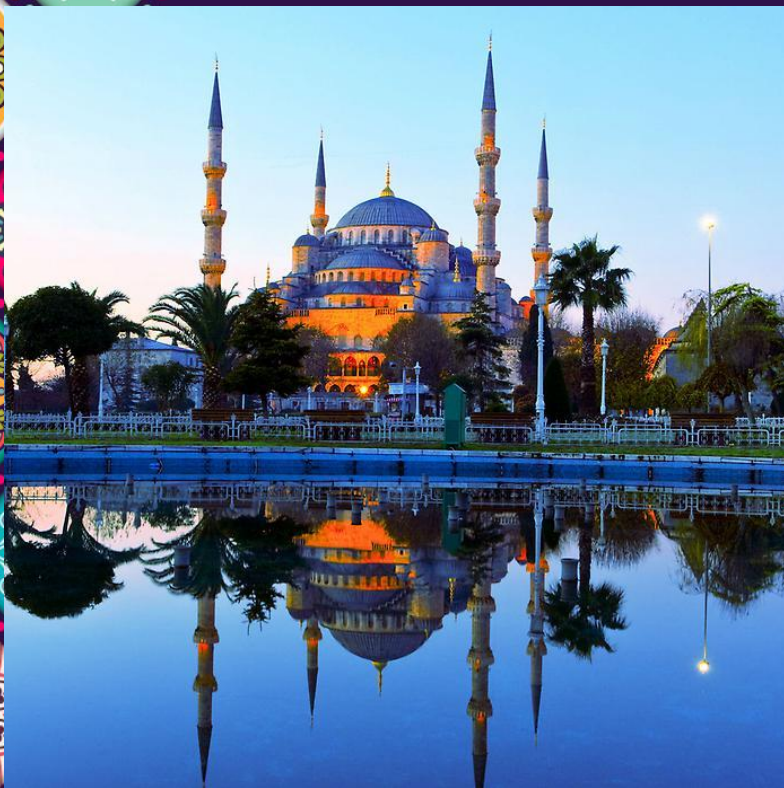


5. Відомі мусульманські споруди

- **Блакитна мечеть** — перша за розміром і одна з найкрасивіших мечетей Стамбула. Мечеть нараховує шість мінаретів: чотири, як зазвичай, по боках, а два трохи менш високих — на зовнішніх кутах. Вона вважається одним з найвидатніших шедеврів ісламської та світової архітектури.



Мечеть розташована на березі
Мармурового моря в історичному центрі
Стамбула в районі Султанахмет навпроти
мечеті Ая-Софья. Мечеть є одним з
символів міста.

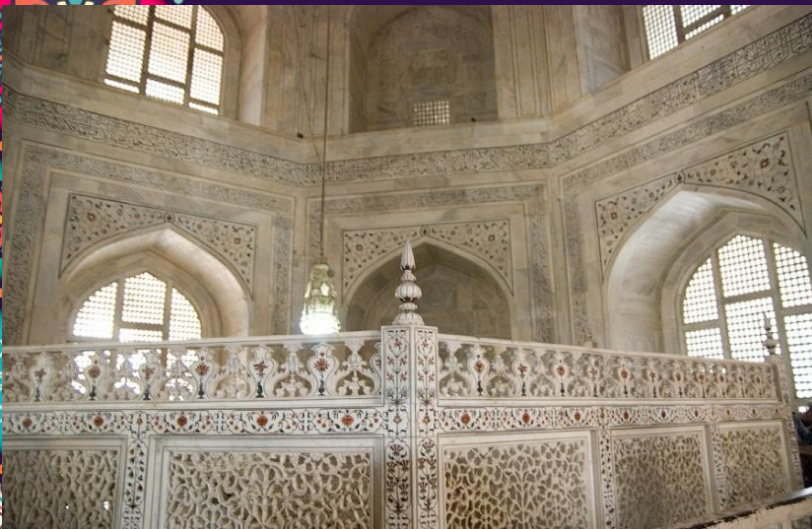


Мавзолей Тадж-Махал розташований у місті Агра (Індія). Збудований імператором Шах Джахан Мугалом як мавзолей для своєї персидської дружини Мумтаз-Махал.



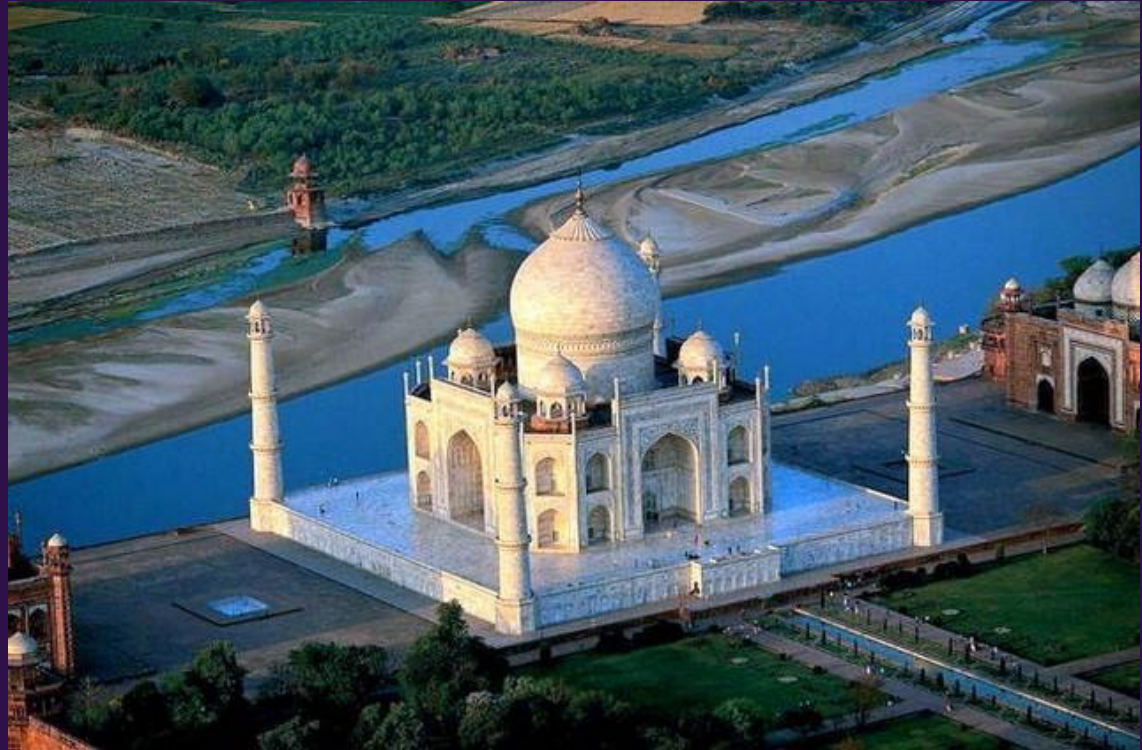
На будівництво комплексу було запрошено більше 20 000 майстрів з усіх кінців імперії, а також майстри Середньої Азії, Персії та Близького Сходу.

Мавзолей має численні символи, приховані в його архітектурі та плануванні. Так, наприклад, на воротах, через які відвідувачі Тадж-Махалу заходять в парковий комплекс, що оточує мавзолей, висічені чотири заключних аяти з 89-ї сури Корану «Зоря»





Висота Тадж-Махалу з маківкою досягає 74 м. В його основі лежить квадратна платформа зі сторонами понад 95 м. По кутах мавзолея розташовані чотири мінарети. Стіни викладені полірованим мармуром, зовні в деяких місцях доповнені червоним пісковиком. У вікнах та арках — ажурні решітки. Переходи розписані сурами із Корану арабськими літерами.



Медресе Улугбека - мусульманське духовно-просвітницький, освітній та культову споруду XV століття в Самарканді. Найстаріше медресе архітектурного ансамблю площі Регістан, зведена правителем держави Тимуридів і вченим-астрономом Улугбеком





Медресе Улугбека побудовано Близького Сходу. Медресе являє собою прямокутну в плані споруду. Його головний східний фасад звернений на площу Регістан. Основним елементом головного фасаду є потужний вхідний портал - пештак. В глибині порталу є три входи, з яких центральний, обрамлений перебільшено великою стрілчастою аркою, закритий ажурною .

Два інших входу також оформлені стрілчастими арками, але меншого розміру. відповідно до мусульманського канону в повній відповідності з вимогами своєї епохи.



6. Використана література:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%BC%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%B0%D1%80%D1%85%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0

http://narodna-osvita.com.ua/333-pamyatki-arabo-musulmans_koyi-arhitekturi.html

<http://ogurcova-online.com/bookpages/musul-manskaia-arkhitektura>

http://stud.com.ua/26992/tovaroznavstvo/rozvitok_arhitekturi_musulmanskih_derzhav_xvii_stolittyah



Панфйорова Юлія 8-В

Вчитель:
Горовенко В.Й.

2017

